

בשובי לטאהאראן מצאתי גם שם תנובות חלב משביעות רצון — מעל ל־20 ל' במשק ס. וקרוב ל־20 ל' בממוצע במשק ג', בו עדיין חול־בים ביד.

לסיכום דברי הנני מוצא לנכון לציין שגם לעתיד לבוא עלינו להקדיש מאמצים בלתי רג־לים לקליטת הייצוא במקום החדש. ההתחרות עם ארצות ייצוא מסורתיות ותיקות חריפה מאוד; אף הן אינן מייצאות לשם, לעת עתה, אלא כמה מאות ראשים בלבד, ולכן רק בקר מובחר ביותר מכל הבחינות ועזרה לקליטה שתניתן במקום יאפשרו לנו להמשיך בייצוא.

אשר בייצובי

הזורע

על המשך הייצוא לשם; לכן הדרמתי שוב. עם השלמת הסידורים במכון הכשרתי במשך שלושה שבועות עובדים בחליבה מיכאנית וב־החזקת הצידוד. העלינו את התנובה הממוצעת מ־17 ל' (בחליבת ידיים) ל־20 ל' בחליבת מכרזה (פעמיים ביממה); הישג יפה בהחלט. יתר סידורי העבודה, כגון — הזנה, טיפולים ורישור מים מקצועיים הוכנסו למסלול קבוע וכן הוכנו באותו הזמן תחמיצים מתירס וסחיט והושם לב־לאחסנת הסלק והשחת לחורף. בגמר עונת האס־פסת התחלנו בהאבסת פול, ומאוחר יותר, בתל־תן רב־שנתי. היה עלי גם לרכז את פעולות „ענף המספוא” במשק זה שהיה נתון בידיים בלתי מנוסות.

המרעה במשק המושבי

הגורמים מצטרפים למעמסה כבדה ולנטל עבודה רב, והו ש מעורר את איש המושב לעבוד לרעה, המביאה בעקבותיה חיסכון בזמן ובעבודה. והוא גם יכול להתפנות לפיתוח ענפים אחרים, כגון גידול ירקות, משתלות וכדומה.

עם הוצאת הבקר למרעה מתאפשרת שמירה נוחה יותר על ניקיון הבהמות, שכידוע, הינו לקוי מאוד בשנים האחרונות מחמת המחסור בחומרי ריפוד. כיוון שהפרות מבלות רוב זמנן בשטח המרעה הרי ממילא מצטמצמת הצטברות הזבל בחצר ובסככה, והן מתייבשות על נקלה ומספקות מרבץ נוח לבהמות הבאות לנוח בצל הסככה. אם כי בימות החורף אין מוצאים בדרך כלל את הבקר למרעה; הרי גם לעונה זו אפשר להקצות שטח מרעה מצומצם ליד הסככה, בו תוכלנה הפרות להימצא כעבור ימים אחדים אחרי הגשם ולהחיש על ידי כך את התייבשות החצר. במשקים שמקיימים את המרעה היתה לנו האפשרות להשוות את תנובת העדר בין שתי עונות קיץ — האחת שלפני ההוצאה למרעה והשניה — ברעייה, ונוכחנו שאמנם הושגה עלייה בתנובה בעקב הרעייה וכן השתפר מצבן הגופני של הבהמות. אין כל ספק שרציפות ההזנה ומנות המזון המשביעות, הן הן שתרמו לשיפור המצב.

אנו עדים לתופעה שהמשק הקיבוצי עובר מהרעה בשטח לקצירת הצמחיה והובלתה לא־בוס. לעומת זאת, בשנתיים האחרונות, מתגלה נטייה במשק המושבי לזרוע שטחי מרעה ולר־עות בהם. מהו הדבר שהניע את איש המושב לעבור מגידול ירק עונתי לרעה?

כידוע, המרעה מנוצל בחודשי הקיץ בעיקר, בתקופת אפריל־נובמבר. בשנים האחרונות, אמר גם מקובל מאוד התירס כספק המספוא הירוק בעונת הקיץ בגלל יבוליו הגבוהים והיותו חסכוני במי־השקייה, בייצור יחידת־המזון, אולם מחמת הופעת המזיקים, המביאים נזקים חמורים בג־דול זה, חלו שיבושים קשים בהספקת המספוא הירוק, ומתעורר ספק לגבי יתרונותיו של התירס שנמנו לעיל. כל עוד לא נמצא פתרון יעיל לת־קלות שבגידול התירס הרי שמוטלת עלינו החובה לחפש תחליף שיבטיח רציפות בהזנה וימנע יר־דה בתנובת הפרות.

גידול התירס כרוך גם בקשיים נוספים אלה: זריעתו העונתית, ברווח־זמן מתואמים, מחייבת ביצוע בזמן, ולא תמיד יש ביכולתן של תחנות הטרקטורים להיענות לדרישותיהם של החברים בתאריך המתוכנן. כן קיימות בתירס בעיות מיר־חדות בצידוד לצורך ביצוע השקייה תקינה. כל

במיוחד במרעה שצמחייתו היא כולה עשב רודוס, שהינה, כידוע, עשירה בחומר יבש ומצוי מאה תכופות את הבהמות הרועות. מיתקן מיר שתייה כזה במרעה יעורר את הפרות גם לצרוד יותר מהעשב הזה.

תוספות מספוא גם בעונת המרעה

בתחילת עונת הרעיה, באפריל, אין להסתפק במזון המרעה בלבד, כי יכוליו או נמוכים ויש להשלים את המנה בסלק מספוא או בגידולי מספוא אחרים. בהגשת סלק המספוא רצוי להמשיך עד סוף יולי. במשקים, בהם שטחי המרעה מצומצמים, יש להוסיף גם אחרי גמר עונת הסלק מספוא כלשהו לבהמות הרועות; התוספות המתאימות לעונה זו, כשמצחיית המרעה היא עשירה יותר בתאית, הם תחמיץ קודקודי סלק הסוכר או סחיט.

במשקים עם שטחי מרעה נרחבים יותר, אפשר, כאמור לעיל, לוותר על תוספות מספוא גם ובחודשי שיא הצמיחה להתקין שחת מהעודפים.

סיכום

הקשיים שנתגלו בשנים האחרונות בהספקה רצופה ויציבה של מספוא בחודשי הקיץ מחד והתחלות המעודדות בפתרון הבעיה ע"י מרעה מאידך יוליו כנראה להרחבת שטחי המרעה ברבים מהיישובים המושביים.

עם זאת מוטל על כל מי שמתכנן למשקו התקנת מרעה, לבחון באופן יסודי את כל התנאים והאפשרויות, כגון — השטח שלרשותו, כמויות מים מהשקיה, גודל העדר וכך, בטרם יכריע בשאלה זו סופית. אין אפשרות לפרט את כל התנאים שעשויים להשפיע לכאן או לכאן; כך, למשל, יתכן שמשק בעל שטחים מצומצמים מאוד, שהצליח מאוד בגידולי מספוא עונתיים, לא כדאי יהיה לו להקצות שטח כלשהו למרעה, אולם, מאידך, כשבעל משק כזה מעוניין באופן מיוחד להשתחרר מעבודה בגידול המספוא והגותו באיבוס כדי שיוכל להתפנות לענף אחר, המבטיח הכנסה גבוהה, הרי גם הוא עשוי להפיק תועלת מהפיכת חלק משטחי המספוא למרעה. העיקר — גישה שקולה ומציאותית בכל מקרה

המשקים שיש באפשרותם להקצות שטח נרחב יותר למרעה ושעומדת לרשותם כמות מספיקה של מיר-השקיה, יכולים להרשות לעצמם הזנה רצופה ומשביעה, ובעונות שיא הצמיחה של עשב הרודוס יוותרו גם עודפים להתקנת שחת.

הנוהג ברעיה

מהניסוי ברעיה שנערך בבית-דגן, בתחנה לחקר החקלאות, הוסקה המסקנה שפרות רועות, הגלויות לקרינת השמש, מפחיתות בהנבת החלב ויורדות במשקל גופן. על סמך זה הוצעה ההצעה שרעיית הפרות תתקיים אך ורק בשעות הבוקר המוקדמות ובשעות הערב. תוך הסתכלות בפרות, שהיתה להן גישה חופשית למרעה בכל שעות היממה, במשקים שונים, נוכחנו שהן מעדיפות את הרעיה בשעות בהן נושבות רוחות מערביות קלילות. יש איפוא להמליץ על סידורים שיאפשרו לפרות בחירה חופשית של זמני רעיה, כלומר — להתקין פתח פתוח לחלקת המרעה בכל שעות היום, סככת-צל בחצר למנוחה ומי-שתייה כרצונן.

מצאנו שבאיזור הדרום מעדיפות הפרות יציאה למרעה בשעה 7 בבוקר, הן שוהות בו עד שעה 8.30 ואז חוזרות לחצר ומבקשות את סככת הצל; בשעה 11, כשמורגשת יפה נשיבת רוחות הצהריים, הן חוזרות למרעה לשעתיים בערך ושובות לסככת הצל; וכך חוזר חלילה בהתאם למזג האוויר של אותו יום. מן הראוי יהיה לבדוק אם גם בתנאי רעיה כאלה, נפגעות הפרות בתנובתן ובגופן, על אף שהייתם במרעה בשעות הקרינה האינטנסיבית.

במשקים אחדים מאפשרים לפרות את הגישה החופשית למרעה אף בשעות הלילה. אמנם לא בדקנו באופן מיוחד נוהג זה ברעיה, אבל נדמה לנו שלמעשה אין הפרות אוכלות כלל בשעות הלילה אלא רובצות רוב הזמן, או מתהלכות אנה ואנה והתוצאה — השחתת הצמיחה ללא כל תועלת.

לשם מניעת פריצת הבקר מהמרעה ומניעת תנועה מיותרת רצוי שתותקן בשטח המרעה שוקת מיר-שתייה, הניתנת לטלטול. דבר זה חשוב

קים שונים המקיימים שטחי מרעה במשך תקור פות ממושכות יותר.

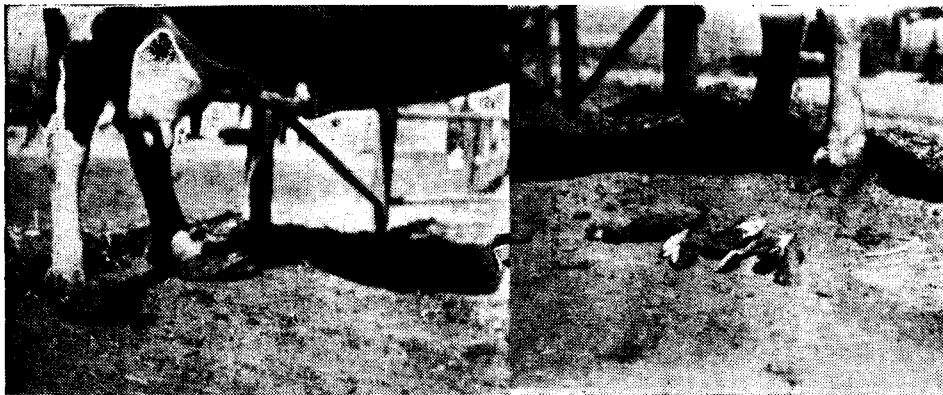
אחרון בן-אשר — יחזקאל ברכוכב

מינהל ההדרכה

ומקרה ולא להתפתות לסיסמאות כלליות, או להירגך אחר „הלכירוח“.

לעתידה נסתפק באמור לעיל והננו מקווים שבקרוב נוכל לפרסם גם נתונים בדוקים ממש-

לא די בידיעה — יש לעשות!

קלנו ברבים, אולם את עצם ה„מימצאים“ הנני מציג להלן בפני חברינו הבוקרים.

קשה לי פשוט להאמין שאמנם ישנם עוד כיום בוקרים המזניחים בצורה כה פושעת את הטיפול בבהמותיהם, אולם התמונות הן „מקרריות“, ואין להאריך בדברים, כי הן מדברות ומספרות בשפה משכנעת למדי.

חיים וקסמן

בית-אלפא

נדמה לי שלא יימצא עוד בארץ בוקר או רפתן שאינו יודע חשיבות הטיפול בטלפיים; כתוב על כך בספרים המקצועיים, מדברים על כך בקורסים וד"ר פרוינד אף פירסם עלון מיוחד על כך. צריך היה איפוא לקוות ששוקדים על ביצוע הטיפול בעדר מושבי כבעדר קיבוצי; והנה הופתעתי מסיפורו של הח' א. פרום (המומחה בטיפול טלפיים) על „ממצאיו“ ממשק קיבוצי אחד, שאת שמו לא אוכיר מחשש גילוי

